

ใบความรู้ที่ ๙ เรื่อง การวิเคราะห์เรื่องที่ฟังและดูจากสื่อต่าง ๆ
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑๐ เรื่อง โคลงโลกนิติข้อคิดสอนใจ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๙ เรื่อง การวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือจากเรื่องที่ฟังและดู
รายวิชาภาษาไทย รหัสวิชา ท๑๕๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

การวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือจากเรื่องที่ฟังและดู

ประเภทเรื่องที่ฟังและดู ในชีวิตประจำวัน ซึ่งอาจสรุปประเภทได้ ดังนี้

๑. สื่อโฆษณา จะเป็นการสื่อให้คล้อยตาม อาจไม่สมเหตุสมผล ผู้ฟังต้องพิจารณาไตร่ตรองก่อนซื้อ
๒. สื่อเพื่อความบันเทิง เช่น เพลง, เรื่องเล่า ซึ่งอาจมีการแสดงประกอบด้วยผู้ฟัง/ดู ต้องระมัดระวัง ใช้วิจารณญาณประกอบการตัดสินใจก่อนที่จะซื้อหรือทำตาม
๓. ข่าวสาร ผู้ฟัง/ดู ต้องรู้จักแหล่งข่าว ผู้นำเสนอข่าว การจับประเด็น ความมีเหตุมีผล รู้จักเปรียบเทียบเนื้อหาจากที่มาของข่าวหลาย ๆ แห่ง เป็นต้น
๔. ปาฐกถา เนื้อหาประเภทนี้ผู้ฟังต้องมีสมาธิเพื่อจับประเด็นสำคัญให้ได้ และก่อนตัดสินใจเชื่อหรือนำข้อมูลส่วนใดไปใช้ประโยชน์ต้องมีความรู้พื้นฐานในเรื่องนั้น ๆ อยู่บ้าง
๕. สุนทรพจน์ สื่อประเภทนี้ส่วนใหญ่จะไมยาว และมีใจความที่เข้าใจง่าย ชัดเจน แต่ผู้ฟังจะต้องรู้จักถ่วงถ่วงสิ่งที่ดีไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

แนวทางการฟังและดูอย่างสร้างสรรค์

๑. เข้าใจความหมายของคำ สำนวนประโยคและข้อความที่บรรยายหรืออธิบาย
๒. เข้าใจลักษณะของข้อความว่ามีใจความสำคัญของเรื่อง ที่เป็นความคิดหลักซึ่งมักตรงกับหัวข้อเรื่อง
๔. รู้จักประเภทของเรื่องที่ฟังและดู ต้องแยกข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นของเรื่อง/ข่าว
๕. ตีความในเรื่องได้ตรงตามจุดประสงค์ของผู้เล่า/ผู้เขียน บางคนต้องการให้ความรู้ บางคนต้องการโน้มน้าวใจ ผู้ฟังและดูต้องรู้จุดประสงค์ของเรื่องให้ได้ เพื่อจะได้จับใจความสำคัญได้
๖. ตั้งใจฟังและดูให้ตลอดเรื่อง พยายามทำความเข้าใจให้ตลอดเรื่อง ยิ่งเรื่องยาว สลับซับซ้อนยิ่งต้องตั้งใจเป็นพิเศษและพยายามจับประเด็นหัวเรื่อง
๗. สรุปใจความสำคัญ ชั้นสุดท้ายของการฟังและดูเพื่อจับใจความสำคัญก็คือสรุปให้ได้ว่า **เรื่องอะไร ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร**

หลักการฟังและการดูที่ดี

๑. มีความพร้อมและมีการเตรียมตัวในการฟังและดู
๒. ตั้งใจและมีสมาธิในการฟังและการดู
๓. ฟังและดูอย่างมีจุดมุ่งหมาย
๔. เลือกฟังและดูในสิ่งที่ควรดู และเหมาะสม ไม่ขัดต่อระเบียบประเพณี กฎหมาย ศีลธรรมและเกิดสิริมงคลแก่ตัวเอง ไม่ฟังและดูสิ่งที่ทำให้จิตใจตกต่ำ เศร้าหมอง หรือตกอยู่ในอำนาจของกิเลสฝ่ายต่ำ
๕. จับประเด็นสำคัญให้ได้ ว่าผู้พูดต้องการสื่ออะไร สารสำคัญของเรื่องที่ได้ฟังคืออะไร แยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นได้
๖. ใช้วิจารณญาณในการฟัง ประเมินสิ่งที่ได้ฟังว่ามีประโยชน์หรือไม่ ถ้าเป็นสิ่งที่ดีก็นำไปใช้ประโยชน์
๗. สามารถจับบันทึกประเด็นสำคัญไว้ เพราะอาจหลงลืมได้

มารยาทในการฟังและดู

๑. ฟังและดูด้วยความสงบ เพราะจะช่วยให้มีสมาธิมากขึ้น
๒. ฟังและดูด้วยความตั้งใจ และจดบันทึกประเด็นสำคัญ
๓. ปรบมือแสดงอาการ เมื่อประทับใจ
๔. มองหน้าและสบตาของผู้พูด
๕. เมื่อมีข้อสงสัย ควรยกมือถามหลังผู้พูดเปิดโอกาสให้ถาม และไม่ควรถามแทรก
๖. ไม่ส่งเสียงดังรบกวนผู้อื่นขณะฟัง
๗. ไม่ควรแสดงท่าทาง สีหน้า เมื่อไม่พอใจผู้พูด
๘. ตั้งใจฟังและดูเรื่องราว ตั้งแต่ต้นจนจบ ไม่ควรลุกเดินหนีออกจากที่ประชุม
๙. ไม่ควรแสดงกิริยาที่ไม่เหมาะสม เช่น โห่ร้อง หัวเราะเสียงดัง นั่งกระดิกเท้า
๑๐. ไม่ควรเดินเข้าเดินออกขณะที่ผู้พูดกำลังพูด หากจำเป็นควรทำความเคารพก่อน